*ਬਸੰਤ ਲਾਲ ਸਾਹਾ ਬਨਾਮ ਪੀ ਸੀ ਚਕਰਵਰਤੀ (6)* ਉੱਤੇ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਉਪਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਰਿਸਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਬੇਦਖ਼ਲ ਕੀਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੈਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅੱਜ ਤੋਂ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਾਗਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ

ਡੀ. ਫਾਲਸ਼ੌ, ਸੀ. ਜੇ., ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ

ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1962 ਦੀ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 148

*ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਨਿਯਮ 1955---ਨਿਯਮ 30 ਅਤੇ 31---ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਦਾਇਰੇ ਉਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ---ਉੱਥੇ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮ।*

*ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ,* ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਉਹ ਨਿਯਮ 31 ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਸੰਪਤੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਸੰਪਤੀ ਦੇ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ/ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

*1961 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 911 ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 27 ਮਾਰਚ, 1962 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ।*

ਐਚ.ਐਲ. ਸਰੀਨ ਅਤੇ ਕੇ.ਕੇ. ਕੁਕਾਰੀਆ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਵਾਈ.ਪੀ. ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਵੀ.ਪੀ. ਗਾਂਧੀ, ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਫਾਲਸ਼ੌ, ਸੀ.ਜੇ.---ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸੈਕਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਝਗੜੇ ਵਿੱਚਲੇ ਘਰ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਤੇ ਕਰਨ, ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਵਿਵਾਦਤ ਮਕਾਨ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਅਲਾਟੀ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਕਾਨ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਗੈਰ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦਾ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ 31 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ 30 ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ 'ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ' ਲਈ 'ਸ਼ੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ਾ' ਸ਼ਬਦ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਤੱਥ ਇਹ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਨੇ ਤਿੰਨ ਖਾਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਕ ਮਕਾਨ ਬਾਰੇ, ਇਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਦਾਰੇ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਉਸ ਇਮਾਰਤ ਬਾਰੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਕਾਨ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਵਿੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਥਾਪਨਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਨੇ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ।

ਸਿੱਖਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਅੱਗੇ, ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਨੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਹੈ। ਆਰ. 6 ਪੁਨਰਵਾਸ ਵਿੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਦੇ 22 ਜੂਨ, 1960 ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹੈ, ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਆਜ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਕੋਲ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁ.130.81 ਪੀ. ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਕਦੇ ਵੀ ਡਿਪਟੀ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਲਈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ 30 ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

"ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸਦਾ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਨਿਕਾਸੀ(ਇਵੈਕਿਊਈ) ਜਾਇਦਾਦ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਲਾਟਯੋਗ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ: ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਵਚਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ *ਡਾ.ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1)* ਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨਿਯਮ 30 ਅਤੇ 31 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਸੁਝਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 31 ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਉਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ/ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ,ਲਾਗਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

ਸਿਵਲ ਸਮੀਖਿਆ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ, ਜੇ. ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ

ਮੈਸਰਜ਼ ਸਵੈਯਾ ਮਲ-ਸੰਤ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, --

ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, ---

ਜਵਾਬਦੇਹ।

1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 711

*ਸਟੇਟ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1951 ਦਾ LXIII)-ਐੱਸ ਐੱਸ. 31, 32 ਅਤੇ 46-ਬੀ- ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ*

(6) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1950 ਕੈਲ. 249.

(1) 1962 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 755

ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ – ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਵਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੱਤਾ ਲਈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।